

HAUTAUSOPAS RUOKOLAHDEN SEURAKUNNASSA

Saatesanat

Tämän oppaan tarkoitus on auttaa siunaus- ja muistotilaisuuden ja muiden hautajaisiin liittyvien asioiden järjestelyissä.

Ohjeet on laadittu yleistä käytäntöä silmälläpitäen, mutta jäljempänä kerrotut asiat eivät sulje pois omia erityistoivomuksianne.

Surukodille

Teitä on kohdannut suuri suru. Olette menettänyt läheisen ihmisen. Kuolema on ainutkertainen ja saattaa omaiset uuteen hämmentävään tilanteeseen. Surun keskellä käytännön asioiden hoitaminen voi tuntua vaikealta. Siksi haluamme olla tukena surussa ja apuna käytännön järjestelyissä.

Monien käytännön järjestelyiden vuoksi omaisten toivotaan kääntyvän seurakunnan puoleen mahdollisimman pian kuolemantapauksen jälkeen, vaikka kaikkia tarvittavia lupia ja asiapapereita ei vielä olisikaan saatu.

Yhteydenotto seurakuntaan

Kaikissa hautausta koskevissa asioissa tulee ottaa yhteys Ruokolahden seurakunnan kirkkoherranvirastoon tai hautausmaan toimistoon:

Ruokolahden seurakunta

Satamatie 1

56100 Ruokolahti

p. 688 1100

Papit ja kanttori hoitavat siunaustilaisuudet vuoroperiaatteen mukaan.

Mikäli omaiset haluavat toimitukseen tietyn papin, tai jos papin toivotaan saapuvan muistotilaisuuteen, on siitä hyvä sopia etukäteen. Siunaava pappi tulee aina haudalle, ellei toisin toivota.

Siunauksen toimittava pappi haluaa keskustella lähiomaisten kanssa hyvissä ajoin ennen tilaisuutta vainajan elämänvaiheista. Samalla selvitetään hautajaisten yksityiskohtia.

Kuolintodistus ja hautauslupa

Potilasta viimeksi hoitaneelta lääkäriltä saadaan hautausta varten hautauslupa, joka toimitetaan siihen seurakuntaan, missä hautaus suoritetaan. Tai jos vainaja tuhkataan, hautauslupa toimitetaan krematorioon, missä tuhkaus suoritetaan. Sairaala lähettää tiedon kuolinpäivästä maistraattiin, mitä kautta tieto menee väestön keskusrekisteriin.

Kaikista hautaukseen liittyvistä yksityiskohdista voidaan neuvotella, vaikka esim. lääkärin antamaa hautauslupaa ei vielä olisikaan. Ennen siunaustoimitusta tarvitaan kuitenkin hautauslupa.

Hautaustoimistosta voi ostaa arkun ja uurnan. Hautaustoimiston henkilökunta huolehtii vainajan kuljetuksesta säilytystilaan. Uurnan tai pienen lapsen arkun voi kuljettaa myös itse.

Hauta

Haudan lunastamisesta ja haudan kaivamisesta sovitaan seurakunnan hautausmaan toimistossa. Hautaustoimen ohjesäännön mukaisesti arkkuhaudan syvyys on 150 cm, syvähautauksessa 210 cm, jolloin on mahdollista haudata kahteen kerrokseen.

Haudan lunastus

Hauta lunastetaan 50 vuodeksi. Hautaoikeutta voi myöhemmin jatkaa. Seurakunta huolehtii hautojen avaamisesta, peittämisestä ja haudan kunnostuksesta hautauksen jälkeen. Näistä seurakunta veloittaa voimassaolevan hinnaston mukaisesti.

Uutta hautaa hankittaessa sitä voi käydä etukäteen katsomassa hautausmaalla. Hautasijan voi käyttää uudelleen 25 vuoden kuluttua edellisestä hautauksesta. Tuhkauksella ei koskemattomuusaikaa ole. Hauta luovutetaan ainoastaan kuolemantapauksen yhteydessä, eikä sitä voi varata ennakkoon.

Kirkkoon kuulumattoman hautaus

Jos kirkkoon kuulumattoman vainajan hautaustilaisuuteen halutaan pappi ja/tai kanttori, on omaisten henkilökohtaisesti ja riittävän ajoissa otettava yhteys haluamaansa pappiin ja kanttoriin. Yhteydenotossa on mainittava, että vainaja ei kuulunut kirkkoon. Omaisten tulee selvittää itselleen ja papille vainajan vakaumusta.

Kirkkoon kuulumattoman siunaus

Pappi voi toimittaa kirkkoon kuulumattoman siunaamisen, ellei se ole vastoin vainajan vakaumusta. Ruumiinsiunaus ei ole vain seremonia, vaan siinä ollaan kokoontuneina Jumalan kasvojen edessä ja kirkon sanoman äärellä Vapahtajaan turvautumassa.

Kirkkoon kuulumattomilla on samanlaiset oikeudet hautapaikkoihin kuin seurakunnan jäsenilläkin. On myös mahdollista tulla haudatuksi tunnustuksettomaan hautausmaahan. Tämä sijaitsee Joutsenossa, Rauhan hautausmaalla. Mitään toimituspalkkioita ei peritä kirkkoon kuulumattomiltakaan.

Siunaustilaisuuden valmistelu

Siunaajan tapaaminen

Siunauksen toimittaa pääsääntöisesti oman seurakunnan pappi, jolle siunausajankohta sopii. Omaiset voivat myös pyytää toimitukseen tiettyä pappia ja kanttoria. Tällöin heidän kanssaan tulee sopia soveltuvasta siunauksen ajankohdasta mahdollisimman pian. Lyhyellä aikavälillä tällaista toivomusta voi olla vaikea toteuttaa. Muutenkaan siunauksen ajankohtaa ei tule kiirehtiä.

Omaisten toivotaan ottavan yhteyttä siunaavaan pappiin siinäkin tapauksessa, että hautaustoimisto hoitaa järjestelyt muilta osin. Tässä yhteydenotossa ei ole kysymys vain käytännöllisistä järjestelyistä, vaan seurakunnan yhteydestä kaikkein kipeimmissä elämänvaiheissa. Pappi tulee mielellään kotiin keskustelemaan. Hänellä on aikaa ja hänen kanssaan voi keskustella kaikista vainajaan ja kuolemantapaukseen liittyvistä asioista.

Papin on syytä olla tietoinen vainajan elämästä, vaikka hän ei suinkaan tuo kaikkea kuulemaansa esiin siunauspuheessa. Omaisille tällainen kertominen on jo osa surutyötä.

Keskustelussa sovitaan siunaus- ja muistotilaisuuden yksityiskohdista. Omaisot voivat esittää toivomuksia virsistä ja muusta musiikista. Kanttorin on huomattavasti vaikeampi ehtiä muistotilaisuuksiin kuin papin, ja siksi tällainen toivomus tulisi esittää riittävän ajoissa.

Siunauspaikka

Siunaaminen tapahtuu yleensä kirkossa, myös siunauskappeli on käytettävissä. Kappelissa on tilaa n. 20 hengelle. Kun vainaja tuhkataan, lasketaan kukkalaitteet ennen siunausta kirkossa / kappelissa.

Ruumiinsiunaus ja hautaus toimitetaan pääsääntöisesti lauantaina.

Siunaustoimituksia voidaan järjestää myös muina arkipäivinä.

Kuolinilmoitukset ja muistotilaisuus

Kuolinilmoitus julkaistaan usein paikkakunnan sanomalehdissä. Jos ilmoitus on samalla kutsu muistotilaisuuteen, on aika ja paikka kerrottava selvästi. Jos kuolinilmoitus julkaistaan hautauksen jälkeen, voidaan samalla kiittää osanotosta. Kuolinilmoitukseen on luontevampaa merkitä kuolinpaikaksi viimeinen kotipaikkakunta kuin sairaala, jossa vainaja oli juuri kuolinhetkellä.

Seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoitetaan vainajan kotiseurakunnan kirkossa. Ilmoittaminen tapahtuu jumalanpalveluksessa hautausta seuraavana sunnuntaina. Jos siunaustoimitus on pidetty kauempana, on syytä sopia tämän kuolleiden muistamisen ajankohdasta. Yhteisessä jumalanpalveluksessa seurakunta liittyy esirukoukseen läheistään surevat. Kuolleiden nimet julkaistaan seuraavalla viikolla sanomalehdessä kirkollisissa ilmoituksissa. Jos omaiset eivät halua ilmoitusta julkaistavan, siitä tulee mainita hautausjärjestelyjen yhteydessä kirkkoherranvirastossa.

Suruliputus

Yleisen tavan mukaan kuolinpäivänä liputetaan vainajan kodissa ja usein myös työpaikalla. Myös hautauspäivänä liputetaan kodissa. Suomen lippu nostetaan puolitankoon viemällä lippu ensin tangon päähän ja laskemalla

se sitten kolmanneksen verran alaspäin. Hautauspäivänä lippu nostetaan siunaustilaisuuden jälkeen kokotankoon. Muistotilaisuuden aikana lippu pidetään ylhäällä.

Siunaustilaisuus

Kirkkoon on hyvä tulla ajoissa. Omaiset voivat tervehtiä ja ottaa vastaan osanoton ilmaisuja joko kirkolla tai vasta muistotilaisuudessa. Kirkkoon sijoitetaan istumaan siten, että lähiomaiset tulevat eteen oikealle, heidän jälkeensä muut sukulaiset. Vanhan perinteen mukaan ovat eteen vasemmalle asettuneet työnantajan ja työtovereiden edustajat ja heidän taakseen ystävät ja tuttavat. Kukkalaitteet ja päällysvaatteet otetaan mukaan kirkkoon.

Hautaan siunaaminen on luonteeltaan kristillisen seurakunnan jumalanpalvelus, jonka keskeisinä asioina ovat rukous ja Jumalan sana.

Kukkatervehdykset

Jos omaiset haluavat katsoa vainajaa ennen siunausta, se on tehtävä kiireen välttämiseksi ½ tuntia ennen varsinaisen tilaisuuden alkua kappelilla, ennen kirkkoon siirtämistä. Hautaustoimiston työntekijä opastaa omaisia. Siunauksen jälkeen ei arkkua ole tapana enää avata.

Kukat voidaan laskea joko siunaustilaisuuden yhteydessä tai haudalla.

Mikäli kukat lasketaan kirkossa, siitä on hyvä ilmoittaa

kirkkoherranvirastoon jo ennakkoon, jotta aikaa voidaan varata riittävästi.

Kirkossa kukkalaitteet lasketaan arkulle ja alttarille arkun viereen. Sopivia tervehdyksiä löytyy esimerkiksi Raamatusta tai virsikirjasta.

Kirkossa kukat on parasta laskea siinä järjestyksessä kuin istutaan, penkki penkiltä. Arkun päälle mahtuu vain muutamia lähiomaisten kukkalaitteita, muut kukkalaitteet laitetaan arkun viereen. Kukkien laskijat seisovat kasvot arkuun päin. Kun kukat on laskettu, laskijat hiljentyvät hetkeksi, kääntyvät sitten omaisiin päin ja tervehtivät lähintä omaista kumartaen sekä poistuvat paikalleen.

Valo- ja videokuvaaminen

Hautajaiset ovat surujuhla, jossa hillityllä pukeutumisella osoitetaan kunnioitusta ja osanottoa. Valokuvat ja videonauhat ovat monesti omaisille rakkaita muistoja. Kuvaajan kanssa on hyvä sopia etukäteen kuvaustavasta ja siitä, ettei kuvaus tule häiritsemään siunaustoimitusta. Kuvaajan toivotaan myös pukeutuvan asianmukaisesti.

Hautaanlasku

Arkkuhautauksessa tarvitaan kuusi kantajaa. Siunaustilaisuuden päättyessä kantajat tulevat ja ottavat paikkansa arkun viereltä. Lähimmät omaiset asettuvat kannettaessa niin, että ovat lähinnä vainajan sydäntä. Kantajien ollessa valmiina kanttori aloittaa surumarssin. Arkkua seurataan haudalle seuraavassa järjestyksessä: lähiomaiset, sukulaiset, työnantajan ja työtovereiden edustajat sekä ystävät ja tuttavat. Hautausaatossa ei ole sopivaa keskustella.

Kantajat laittavat päähineen päähän jo arkun vieressä, muut miehet vasta ulkona. Haudalle tullessa arkku käännetään suntuon ohjeiden mukaisesti niin, että pääpuoli tulee muistomerkkiin päin.

Arkkua maahan laskettaessa miehet paljastavat päänsä. Samalla voidaan veisata virttä. Kantajat ottavat päähineen pois vasta laskettuaan arkun ja hiljentyvät avoimella haudalla hetkeksi osoittamaan kunnioitusta vainajalle. Hiljaisen hetken jälkeen kaksi kantajaa asettaa haudalle katteen. Lähiomaiset voivat sitä ennen heittää arkulle kukkia tai hiekkaa. Jos kukkalaitteet on laskettu jo kirkossa, ne laitetaan haudalle joustavasti. Silloin ei enää toimiteta kunnianosoitusta, vaan hauta peitetään kukkalaitteilla.

Kaikissa hautauksissa on mukana seurakunnan puolesta suntuo, joka opastaa saattoväen haudalle. Mikäli saattoväessä on joku, joka ei voi kulkea jalan, on kirkossa käytettävissä pyörätuoli. Huonolla säällä voi tällainen henkilö osallistua saattoon myös autolla. Auto kulkee aina saaton viimeisenä.

Hauta peitetään väliaikaisesti hautakatteella, jonka päälle lasketaan kukat. Havuja ei käytetä.

Peittämättömän haudan päälle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa laittaa kynttilöitä palamaan, sillä hautakoristeet sisältävät paljon herkästi syttyvää ainesta.

Seurakunta peittää haudan seuraavana arkipäivänä.

Vapaussovereilla ja sotaveteraaneilla on oma perinteensä tervehtiä vainajaa, ja he ottavatkin yhteyden omaisiin ennen siunaustilaisuutta. Kun viimeinenkin kukkalaite on laskettu haudalle, pappi tai kanttori ilmoittaa saattovirren veisattavaksi. Sen päätyttyä voidaan hetken hiljaisuudella kunnioittaa vainajan muistoa, miehet ottamalla lakin päästä. Tämän jälkeen joku lähiomaisista vielä toivottaa saattoväen tervetulleeksi muistotilaisuuteen kertoen osoitteen ja ajo-ohjeen riittävän selvästi. Omaisat voivat seuraavalla viikolla noutaa halutessaan haudalta seppeleiden ja kukkalaitteiden nauhat ja kortit.

Tuhkaus

Mikäli vainaja tuhkataan, eroaa tilaisuuden kulku hieman arkkuhautauksesta. Kukkatervehdykset lasketaan aina siunaustilaisuuden yhteydessä. Siunauksen jälkeen vainaja siirretään odottamaan tuhkausta ja kukkalaitteet viedään haudalle. Tuhka voidaan laskea joko vanhaan tai uuteen arkkuhautaun, jolloin hautapaikalle tulee perinteiseen tyyliin hautakivi. Tuhkauurnan hautaun laskemisesta kannattaa sopia hautausmaan toimiston kanssa viimeistään pari päivää ennen hautaunlaskua.

Tuhkauspäivä on Imatran krematoriossa tiistai. Tuhkan voi noutaa krematoriosta joko itse, jolloin tuhkauurnan voi laskea hautaun haluamallaan aikana tai hautaustoimisto voi toimittaa urnan Ruokolahdelle, jolloin on sovittava hautausmaan toimiston kanssa urnan luovutusaika kappelilta.

Tuhkattuja vainajia varten Ruokolahden hautausmaalla on myös urnapuisto. Jos urna lasketaan urnapuistoon, seurakunta suorittaa laskemisen, eivätkä omaiset voi olla toimituksessa mukana. Tuhka voidaan laskea urnassa tai muussa sen kaltaisessa astiassa tai kääreettä. Imatran krematoriolta saa lainauurnan, jos tuhka halutaan laskea kääreettä.

Siunaustilaisuuden jälkeen

Muistotilaisuus

Siunaustilaisuutta seuraava muistotilaisuus voidaan järjestää seurakuntakodilla, kodissa, ravintolan kabinetissa tai muussa sopivassa paikassa.

Yleensä muistotilaisuudessa on pöytä, jolle on asetettu vainajan valokuva, kaksi kynttilää ja kukkia. Ennen muistotilaisuuden ohjelman alkua voidaan tarjota heti saattoväen saavuttua ruoka tai kahvit. Ohjelma voi olla esim. seuraava: virsi, adressien lukeminen, jonkun saattajan muistosanat, papin puhe ja rukous ja lopuksi kiitosaiheinen virsi.

Ellei adresseja ole poikkeuksellisen paljon, luetaan adressin lähettäneiden nimien lisäksi muistosäkeet, mutta ei toisteta jokaisessa adressissa olevaa "NN:n muistoa kunnioittaen". Luettuja adresseja on tarpeetonta laittaa takaisin kirjekuoreen.

Etukäteen tulisi harkita myös muistotilaisuuden virsiä. Joku omaisista tai ystävistä voi esittää muistotilaisuudessa lyhyet muistosanat vainajasta. Tämäkin on hyvä sopia etukäteen.

Hautamuistomerkki

Vanhaan hautaan haudattaessa seurakunta voi huolehtia haudan reunakivien ja tarvittaessa muistomerkkien poistamisesta ja hautauksen jälkeen niiden paikoilleen asentamisesta omaisten kustannuksella.

Myös viereisten hautojen reunakivet ja muistomerkit on asennettava paikoilleen, mikäli ne on jouduttu poistamaan haudan kaivamisen takia.

Muistomerkkiasioissa ovat alan liikkeet omaisille hyvänä apuna.

Muistomerkin hankkimisessa ei tule kiirehtiä. Seurakunnan toimesta asetetaan haudalle valkoinen puuristi, jossa on vainajan nimi. Puuristi poistetaan, kun haudalle tulee muistokivi. Muistokiviä asennetaan haudoille sulan maan aikana. Parhaiten muistomerkki pysyy suorassa, kun hauta on painunut yhden talven ajan.

Haudan hoitaminen

Kirkkolaki velvoittaa hoitamaan sukuhautaa hautausmaan arvon mukaisesti. Omaiset voivat itse huolehtia haudan hoidosta tai antaa sen hautainhoitorahaston tehtäväksi.

Hautainhoitorahasto on seurakunnan taloudesta erillään oleva itsenäinen rahasto, jonka tarkoitus on pelkästään hautojen hoito. Hoitosopimuksen voi tehdä yhdeksi, viideksi tai kymmeneksi vuodeksi kerrallaan.

Hautausavustus

Vainajalla voi olla oikeus työsuhteen perusteella maksettavaan hautausavustukseen. Tätä asiaa on syytä tiedustella viimeiseltä työnantajalta. Kansaneläkelaitokselta voi tiedustella leskelle maksettavaa eläkettä ja valtionkonttorista omaisille maksettavaa hautausavustusta. Varattoman vainajan hautauskuluihin voi anoa toimeentulotukea kotikunnan sosiaalivirastosta. Perunkirjoitus on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa kuolemasta.

Surun aika

Elämän kulkuun kuuluu monia erilaisia luopumisia. Ne voivat aluksi järkyttää. Odotettuna tai toivottunakin kuolinviesti saattaa tulla monille omaisille ja läheisille yllättäen.

Jokainen luopuu ja suree persoonallisella tavallaan oman aikansa. Silti yhteisiäkin piirteitä löytyy. Suru näkyy ihmisissä eri tavoin: kaipauksena, avuttomuutena, masennuksena, pettymyksen tunteena, jopa vihanakin. Yksinäisyyden tunteet hyväksymme itse helpommin, mutta katkeruutta voi olla vaikea ymmärtää.

Toisille ihmisille suru voi aiheuttaa ruumiillisia oireita, jopa sairauttakin. Surun tuntemuksia tai ilmenemismuotoja ei tarvitse vältellä tai kätkeä. Itse asiassa sureminen auttaa kasvamaan ihmisenä. Siinä käydään läpi entistä yhteistä elämää, sen iloja ja murheita. Usein suru seestyy kuoleman hyväksymiseen. Omaisille ja läheisille jäävät monet muistot ja yhteiset kokemukset.

Surun aikana voi ottaa yhteyttä oman seurakunnan pappiin tai muuhun työntekijään. Ruokolahden seurakunta järjestää määräajoin sururyhmiä. Tietoja näistä ryhmistä saa diakoniatoimistosta tai kirkkoherranvirastosta.

Hautajaisten muistilista

Suruviesti läheisille

Papin, siunausajan- ja paikan sekä hautapaikan varaus seurakunnasta

Hautaustoimistossa asiointi

Siunaustilaisuuden suunnittelu

Papin tapaaminen

Mahdollinen käsiohjelma

Musiikki

Muistotilaisuuden suunnittelu

Paikka

Tarjoilu

Tilaisuuden kulku

Valokuva vainajasta

Kuolinilmoitus, hautajaisiin kutsuminen

Kukkavihko

Suruliputus

Hautajaisten jälkeen: perunkirjoitus

